

Posudok na habilitačnú prácu

Autorka: **Ing. Alena Andrejovská, PhD.**

Názov: **Vplyv efektívneho korporátneho zdanenia na daňovú konkurenciu.**

Aktuálnosť problematiky

Zdaňovanie právnických osôb je dôležitým prvkom spravodlivého a efektívneho daňového systému. Jednou z priorít Európskej únie je vytvorenie rámca pre spravodlivé a efektívne zdaňovanie právnických osôb na účely rovnomerného rozloženia daňového zaťaženia, podpory udržateľného rastu a investícií a posilnenie konkurencieschopnosti európskeho hospodárstva.

Habilitačná práca Ing. Aleny Andrejovskej, PhD. je teda venovaná vysoko aktuálnej problematike, ktorá rezonuje v súčasnom období vo vedeckých a odborných kruhoch. Štruktúra daňových systémov krajín EÚ je i napriek vzájomnej spolupráci krajín v daňovej oblasti veľmi rôznorodá, čo spôsobuje existenciu rozdielov medzi krajinami a vedie k vzniku daňovej konkurencie. I napriek tomu, že názory na význam daňovej konkurencie sa líšia, je potrebné konštatovať, že daňovníkom vytvára priestor na presuny daňových základov do krajín s nižšou úrovňou zdanenia optimalizáciou daňovej povinnosti a často vedie k vyhýbaniu sa plateniu daní.

Vplyv efektívneho korporátneho zdanenia na daňovú konkurenciu je nielen aktuálnym, ale riešenia vyžadujúcim problémom, príspevkom do diskusie o ktorom je aj posudzovaná habilitačná práca.

Zameranie habilitačnej práce je výsledkom doterajšej vedeckovýskumnej činnosti habilitantky zameranej na zdaňovanie právnických osôb, kategorizáciu zdanenia právnických osôb, faktory ovplyvňujúce výnosy dane z príjmov právnických osôb, či klastrovú analýzu krajín z hľadiska účinnosti dane z pridanej hodnoty.

Stanovenie cieľa a miera jeho splnenia

Medzi krajinami EÚ existuje významná daňová konkurencia v oblasti korporátnej dane medzi starými a novými členskými krajinami. Preto formulovala autorka cieľ svojej práce: "... analyzovať, zhodnotiť a potvrdiť, alebo vyvrátiť existenciu rozdielov daňovej konkurencie z hľadiska starých a novo pristupujúcich členských krajín EÚ a v nadväznosti na to zhodnotiť efektivitu korporátneho zdanenia prostredníctvom daňových sadzieb". Zámerom

práce je vymedziť rozdiely medzi štatutárnou daňovou sadzbou a efektívnou daňovou sadzbou, ktorú ovplyvňujú špecifikácie národných daňových systémov. V záujme jeho naplnenia stanovila habilitantka štyri výskumné otázky. Cieľ práce je formulovaný náročne a konštatujem, že bol v práci splnený.

Metódy spracovania habilitačnej práce

Pre sledovanie daňovej konkurencie boli v habilitačnej práci využité viaceré metódy. Prvou bola metóda konštantných trhových podielov na sledovanie vplyvu celkového rastu výnosov a vplyvu konkurencieschopnosti na rast výnosov korporátnych daní v krajinách EÚ. Druhou použitou metódou bola metóda sadzbovej relácie korporátnej dane - na overenie zmien, ktoré nastali v sadzbe korporátnej dane v rokoch 2004 -2015 na výnosy korporácií v danej krajine. Výsledky týchto metód hodnotili vplyv zmien korporátneho zdanenia na daňovú konkurencieschopnosť. Treťou metódou bola metóda zhukovej analýzy so zameraním na identifikáciu a zoskupovanie krajín do zhukov na základe vopred určených podobností. Prostredníctvom regresnej analýzy sledovala autorka vplyv makroekonomických determinantov na celkovú výšku daňových príjmov v členských krajinách EÚ a ich dopad na daňovú konkurenciu. Údajovú základňu habilitačnej práce tvorili údaje z databáz Eurostat, ZWE, KPMG, OECD. Výber metód považujem za adekvátny. Autorka preukázala schopnosť využívať tieto metódy, a ich využitie jej umožnilo získať zodpovedajúce poznatky.

Dosiahnuté výsledky

Habilitačná práca je spracovaná v rozsahu 171 strán bez príloh. Jej obsah pozostáva z úvodu, štyroch kapitol a záveru. Štruktúra práce zodpovedá použitým metódam spracovania a sleduje naplnenie stanoveného hlavného cieľa. Druhá kapitola práce je venovaná teoretickým východiskám skúmanej problematiky. Autorka prezentuje závery domácich a zahraničných empirických výskumov a štúdií zameraných na daňovú konkurencieschopnosť členských krajín. Autorka venuje v tejto kapitole pozornosť aj metódam sledovania daňovej konkurencieschopnosti – metóda konštantných trhových podielov, metóda sadzbovej relácie. Táto kapitola prináša charakteristiku korporátnej dane, jej klasifikáciu, pričom prináša široký prehľad názorov domácich aj zahraničných autorov na túto problematiku, včítane makroekonomických determinantov ovplyvňujúcich korporátne dane – HDP, zamestnanosť, nezamestnanosť, PZI, saldo ŠR, saldo verejného dlhu, otvorenosť ekonomiky. Tretia kapitola práce je venovaná vymedzeniu cieľa práce. Štvrtá kapitola obsahuje charakteristiku materiálu a metodiky práce.

Jadrom práce je piata kapitola, ktorá prináša výsledky práce. V celej práci člení autorka krajiny EÚ podľa obdobia vstupu do EÚ na staré členské krajiny (1958–1995) a nové členské krajiny (2001 – 2013). Táto časť práce prezentuje detailné charakteristiky a štruktúru daňových systémov jednotlivých krajín, poukazuje na ich rozdiely a národné špecifiká. Analýza štatutárnej sadzby dane vykonané v týchto krajinách v období rokov 2004–2016 potvrdzuje, že medzi členskými krajinami existujú veľké rozdiely v sadzbe korporátnej dane, aj napriek prehlbujúcej sa integrácii a harmonizácii, čo deklaruje, výskyt daňovej konkurencie medzi členskými krajinami EÚ. Analýza efektívnej daňovej sadzby dane deklaruje nižšie percentuálne zaťaženie ako štatutárnej sadzby. Analýza efektívnej priemernej sadzby dane a efektívnej marginálnej daňovej sadzby v SR bola použitá v práci pre rozhodovanie

o realizácii určitej investície, hodnotiac optimálnu výhodnosť vzájomného vzťahu medzi umiestnením, veľkosťou a spôsobom financovania investície. Efektívna priemerná daňová sadzba a efektívna marginálna daňová sadzba zohrávajú totiž dôležitú úlohu pri daňovej konkurencii z toho dôvodu, že umožňujú investorom na základe ich výšky zvážiť efekty a riziká investovania v danej krajine.

Hodnotenie vplyvu efektívneho korporátneho zdanenia na daňovú konkurenciu predkladá autorka v ďalšej časti práce zhodnotením daňovej konkurencie prostredníctvom metódy konštantných trhových podielov. Táto analýza jej umožňuje zhodnotiť, či sú krajiny daňovo konkurencieschopné tak, že relatívne posilnili výnosy korporátnej dane. Zároveň jej to umožnilo zistiť vplyv konkurencieschopnosti na celkový rast podielu krajiny na celkových výnosoch. Výsledky analýzy poukázali na rozdiely vo vplyve skúmaných faktorov v skupine starých a nových členských krajín. Vplyv celkového rastu daňového výnosu sa v jednotlivých nových krajinách prejavoval na prírastku daňových výnosov pozitívne. V niektorých starých krajinách sa prejavil aj negatívny vplyv tohto faktora a pokles daňových výnosov.

Metóda sadzbových relácií bola použitá na overenie, či zmeny v sadzbe dane z korporácií v priebehu skúmaného obdobia ovplyvnili výnosy z korporácií a či tak prispeli k zmene daňovej konkurencieschopnosti. Výsledky prezentované v práci dokazujú zlepšenie sadzbových relácií v 13 krajinách (prevažne v nových krajinách) a zhoršenie sadzbových relácií v 14 krajinách (prevažne v starých krajinách). Ďalšia autorkou vykonaná analýza zameraná na hodnotenie sadzbových relácií v jednotlivých krajinách na výnosy z korporátnych daní umožnila zistiť, že zmeny v štatutárnych sadzbách korporátnej dane v priebehu skúmaného obdobia neovplyvnili daňové výnosy z korporácií a to v oboch skupinách krajín.

Daňovú konkurenciu hodnotila autorka aj prostredníctvom metód klastrovej analýzy – Wardova metóda, mediánová metóda, metóda najvzdialenejšieho suseda, a nehierarchických metód – metóda k-means, metóda neurčitého zhukovania: fuzzy e-means, zhukovania. Výsledky aplikácia týchto metód preukázali, že napriek pokračujúcej integrácii a snahám o harmonizáciu daňových systémov stále pretrvávajú významné rozdiely medzi vybranými krajinami. Preukázala, že rozdiely sú významné najmä v úrovni nominálneho a efektívneho zdanenia korporácií.

Posledná podkapitola kvantifikuje vplyv vybraných makroekonomických indikátorov na celkovú výšku daňových príjmov z pohľadu daňovej konkurencie. Kvantifikáciu uskutočnila autorka prostredníctvom regresnej analýzy, pričom použila tri modely: pooling model, model fixných efektov a model náhodných efektov. Výsledky tejto analýzy prinášajú zaujímavé zistenia prezentované v závere práce. Aj výsledky prezentované autorkou dokladajú, že nie je možné jednoznačne potvrdiť, ale ani vyvrátiť, že rast konkurencieschopnosti ovplyvňujú znížené daňové sadzby. Investori totiž môžu aj pri zvýšenej sadzbe dane zostať v krajine, ak prevažujú nedaňové výhody. Krajiny s nižšími sadzbami dane motivujú zahraničných investorov na príliv investícií, na presun ich mobilných základov. V krajinách s vyšším zdanením sa tým prejavujú dôsledky škodlivej daňovej konkurencie, preto sa usilujú o účinnejšie harmonizačné opatrenia.

Prínosy práce pre ďalší rozvoj vedy a spoločenskú prax

Výsledky výskumu obsiahnuté v habilitačnej práci je možné považovať za príspevok k rozvoju teórie v oblasti korporátneho zdanenia a daňovej konkurencie krajín EÚ. Práca prináša aj námet na ďalšie skúmanie a vysvetlenie determinantov ovplyvňujúcich efektívne sadzby korporátnej dane a celkové daňové zaťaženie. Práca má okrem praktických prínosov (využitie efektívneho zdanenia pri sledovaní a hodnotení oceňovaných investícií) aj využitie v pedagogickom procese.

K obhajobe pred habilitačnou komisiou navrhujem odpovedať na tieto otázky:

1. Aký je váš názor na možné účinky novo pripravovaných opatrení spracovávaných skupinou pre kódex správania (zdaňovanie podnikov) na úrovni EÚ?
2. V práci konštatujete, že nie je možné jednoznačne potvrdiť, ale ani vyvrátiť, že rast konkureschopnosti ovplyvňujú znížené daňové sadzby. Ktoré sú, podľa vášho názoru, najvýznamnejšie nedaňové výhody poskytované investorom v SR?

Záver

Posudzovaná habilitačná práca prezentuje vysokú vedeckú erudíciu autorky. Deklaruje hlbokú znalosť danej problematiky, kvalitné analytické schopnosti, dôkladné poznanie metód vedeckého skúmania, schopnosti syntetizovať získané poznatky a formulovať východiská ďalšieho rozvoja vedy v danej oblasti. Habilitačná práca prináša je významným posunom v oblasti vplyvu korporátneho zdanenia na daňovú konkurenciu.

Habilitačná práca splňuje všetky kritériá kladené na tento typ práce. Na základe habilitačného konania navrhujem **Ing. Alenu Andrejovskú PhD. vymenovať za docentku** v odbore 3.3.6 Financie, bankovníctvo a investovanie.

Košice, 20. decembra 2016